

Samuel Byrskog, prodekan
Robin Stenwall, utbildningsledare

Uppföljning kvalitetsdialoger för forskarutbildning 2020

Detta dokument utgör HT-fakulteternas gemensamma återkoppling till institutionerna på kvalitetsdialogerna för forskarutbildning 2020. Denna återkoppling har diskuterats på fakulteternas heldag för uppföljning av kvalitetsdialogerna 2021-01-08 och på fakulteternas forskarutbildningsnämnd 2021-02-08 samt fakultetsstyrelsens arbetsutskott 2021-02-17. Fakulteternas uppföljning lyfter gemensamma utmaningar och beskriver hur dessa kommer att föras vidare i fakultetsgemensamma utvecklingsprocesser.

Bakgrund

Kvalitetsdialogerna utgör fakulteternas systematiska uppföljning av forskarutbildning och är centrala i fakulteternas utförande av rektors uppdrag till fakulteterna om systematisk uppföljning och utvärdering av utbildning på forskarnivå.¹ Kvalitetsdialogerna äger rum varje år i oktober månad och följs upp på HT-fakulteternas heldag för forskarutbildning i januari. Kvalitetsdialogerna dokumenteras och föregås av skriftligt underlag om dialogernas fokusfrågor.

Kvalitetsdialogerna är utformade för att fungera som ett forum för samtal om utveckling av utbildning där institutionerna får möjlighet att med ett samlat grepp diskutera utbildningarnas villkor, utmaningar och starka sidor. Syftet med dialogerna är att skapa ett kontinuerligt samarbete mellan fakulteterna, institutionerna/sektionerna/avdelningarna och utbildningarna som vilar på ett ömsesidigt förtroende och engagemang. HT-fakulteterna ser en sådan konstruktiv kvalitetskultur som det viktigaste redskapet i uppföljningen av utbildningarnas kvalitet och fokuserar därför på att fånga upp gemensamma och särskilda utmaningar för utbildningarna samt att identifiera och sprida goda idéer och praktiker mellan utbildningsmiljöerna.

Under åren 2019–2024 har kvalitetsdialogerna årliga, tematiska fokus relaterade till kriterierna i *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling vid Lunds universitet* (STYR 2016/179). Konkretisering och implementering av varje års tematiska fokus görs i samarbete med forskarutbildningsnämnden och referensgruppen för forskarutbildning. Tema för 2020 års dialoger har varit

¹ Se *Föreskrifter för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet*, och *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* (STYR 2016/179). För HT-fakulteternas systematiska uppföljning av utbildning, se *Humanistiska och teologiska fakulteternas system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av befintlig, examensgrundande utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå 2019–2024* (STYR 2018/1257).

internationalisering och behandlar det i STYR 2016/179 fastställda kriteriet för kvalitetsarbete, ”att internationalisering och internationella perspektiv främjas i utbildningen”.

Genomförandet av kvalitetsdialogerna 2020

Varje kvalitetsdialog tog ca två timmar i anspråk och var av hybridkaraktär. Prodekanen med ansvar för forskarutbildning, fakultetssekreterare och utbildningsledare närvarade i samma rum och övriga deltagare var antingen fysiskt närvarande eller deltog digitalt över Zoom. Sammanlagt genomfördes elva dialoger. Nytt för 2020 var att det även genomfördes en kvalitetsdialog med HT-biblioteken, som representerades av bibliotekschefen och en bibliotekarie. Vid samtliga institutionsdialoger deltog prefekterna och i de fall det finns en särskild forskarutbildningsansvarig även denna. Härutöver var även de ämnesansvariga på de olika institutionerna välrepresenterade. Doktorandrepresentationen organiserades av Humanistisk-Teologiska Doktorandrådet (HTDR) och varje institutionsdialog hade en representant från institutionernas doktorandråd och en representant från HTDR. Institutionerna fick välja det språk på vilket dialogerna skulle hållas. Med undantag för Institutionen för arkeologi och antikens kultur och samhällsliv, genomfördes samtliga dialoger på svenska. Det finns en önskan från HTDR att vara mer flexibel i institutionernas val av språk då det har visat sig att internationella doktorander önskar delta i dialogerna.

Förslag till insatser och uppföljning

- Institutionerna bör bli mer flexibla i val av språk i kvalitetsdialogerna för att underlätta doktorandrepresentationen.

Kvalitetsdialogernas underlag och samtal

Det samlade underlaget för kvalitetsdialogerna 2020 innehöll följande delar:

- 1) *En översikt över doktorandernas resor under forskarutbildningen.*
- 2) *En översikt över doktorandernas internationella publikationer.*

1) och 2) togs fram av HT-kansliet för samtliga aktiva doktorander som var på sitt andra år eller senare i forskarutbildningen samt för de som disputerade 2017–2019. Översikten var institutionerna till handa början av april.

- 3) *En översikt över antagna doktorander med grundutbildning från utländska universitet per forskarutbildningsämne för de senaste fem åren.*

Institutionerna tog fram 3) tillsammans med en reflektion över hur man arbetar för att integrera de utländska doktoranderna i forskarutbildningsmiljön/institutionsmiljön och vilka utmaningar som finns i detta.

- 4) *En översikt över handledare verksamma vid utländska universitet, utländska gästföreläsare och andra typer av internationella samarbeten.*

Institutionerna tog fram en översikt per forskarutbildningsämne med:

- handledare verksamma vid utländska universitet för samtliga aktiva doktorander samt för dem som har disputerat 2017–2019,
- utländska gästföreläsare eller andra typer av besök av utländska lärare/forskare särskilt riktade mot doktorander eller med särskilt värde för forskarutbildningen under perioden 2015–2020,
- andra typer av internationella samarbeten med särskilt värde för forskarutbildningen under perioden 2015–2020.

Institutionernas doktorandrepresentanter gavs möjlighet att ta del av framtagandet av underlagen. Underlaget som skulle ligga till grund för 1) och 2) var svårt att överblicka och kunde inte användas i kvalitetsdialogerna i den utsträckning som var önskvärd. Återkopplingen kommer därmed främst att utgå från 3) och 4), samt HT-bibliotekens underlag som tagits fram av gruppen Forskningsstöd, såväl som HTDR:s rapport *Language Accessibility for International Ph.D. Students at the HT Faculties*. Övriga frågeställningar som diskuterades under kvalitetsdialogerna och som var av relevans för internationaliseringen vid HT-fakulteterna tas upp under separat rubrik.

Förslag till insatser och uppföljning

- HT-fakulteterna ska säkerställa att underlaget som de ansvarar för och som ligger till grund för kvalitetsdialogerna är adekvat för ändamålet.

Doktorander med utländsk bakgrund

I de flesta dialogerna lyftes behovet av att skapa en guide riktad till internationella doktorander med viktig information för nyinflyttade. HT-fakulteterna kan ta fram en guide med information som är gemensam eller likartad för doktorander vid samtliga institutioner och ämnen. Denna måste dock kompletteras med institutions- och ämnesspecifik information. HT-fakulteterna ser även behov av tydligare information till internationella sökande vad gäller ansökan och antagning samt generell information om svensk forskarutbildning. Dessa åtgärder syftar också till att skapa en större helhet i informationsflödet till internationella doktorander.

I dialogerna lyftes olika problem i förhållande till hantering och bedömning av ansökningar från internationella sökande. Det kan vara ansökningar med underlag på språk som inte institutionen kan hantera eller bedömningar av ansökningar med magister- eller masterexamen, men utan motsvarande examensarbete. HT-fakulteterna stödjer institutionerna i detta arbetet genom att ta fram information om juridiska och formella regler gällande hantering och bedömning av ansökningar från internationella sökande.

Det framgick även att det finns fall då nyantagna doktorander med utländsk bakgrund inte erhållit sin lön i tid. Detta ser HT-fakulteterna som allvarligt och stödjer institutionerna i de enskilda fallen.

Förslag till insatser och uppföljning

- HT-fakulteterna tar fram en guide till internationella doktorander som institutionerna kan komplettera med institutions- och ämnesspecifik information.
- HT-fakulteterna tar fram information om ansökan och antagning riktad till sökande som inte är bekanta med svensk akademisk tradition.
- HT-fakulteterna tar fram information om svensk forskarutbildning riktad till internationella sökande och antagna.
- HT-fakulteterna tar fram information om juridiska och formella regler gällande hantering och bedömning av ansökningar från internationella sökande.

Internationella handledare

Enligt beslut av rektor vid LU ska samtliga handledare inom forskarutbildningen ha genomgått godkänd handledarutbildning. LU kommer därför att skapa en nätbaserad kurs som riktar sig till (främst biträdande) handledare baserade i utlandet. Det är av vikt att utbildningen blir relevant även för utländska handledare inom humanistiska och teologiska ämnen. HT-fakulteterna ser också en risk med krav på godkänd handledarutbildning från LU för utländska biträdande handledare, då det kan försvåra rekryteringen.

HT-fakulteterna ser också ett behov av att handledare verksamma vid HT utvecklar sina interkulturella kompetenser i handledning av internationella doktorander. Som ett led i implementeringen av *Handlingsplan för internationalisering vid Lunds universitet* (SAMV 2018/444) utvärderar HT-fakulteterna under 2021 Lunds universitets kursutbud i interkulturell kommunikation för anställda. Den översikt över kursutbudet som detta projekt kommer att generera, kan underlätta fortbildning för handledare. I dialogerna problematiserades begreppet interkulturell kommunikation och den kulturella stereotypisering som implementering av en sådan kompetens kan leda till. Av särskild vikt är kompetensen att kunna reflektera kring dominerande akademiska normer och egna bias i relation till handledning av utländska doktorander.

I dialogerna framgick att det ibland uppstår problem med utbetalning av ersättning till externa handledare verksamma vid utländska universitet. Institutionerna uppmanas se över rutinerna bakom utbetalningarna samt tydliggöra vilka ersättningar som gäller.

Vidare lyftes frågan om den potential för internationaliseringsprocessen som Covid-19-pandemin fört med sig med avseende på de digitala verktyg som vi blivit tvungna att bekanta oss med. HT-fakulteterna ser positivt på den utveckling mot fortsatta digitala seminarier samt möjligheter till digitala disputationer som finns på institutionerna.

Förslag till insatser och uppföljning

- HT-fakulteterna kommer att bevaka utvecklingen av LU:s nätbaserade kurs som riktar sig till handledare baserade i utlandet i syfte att den ska bli relevant även för handledare inom humanistiska och teologiska ämnen.
- HT-fakulteterna uppmanar institutionerna att se över rutinerna för ersättning till handledare baserade i utlandet samt att tydliggöra vilka ersättningar som gäller.

Internationalisering vid HT-biblioteken

Bibliotekets stöd berör internationalisering i samband med synliggörandet av doktorandernas forskning och dess genomslag. För att synliggöra publikationer och annan forskningsinformation är det viktigt att betona doktorandernas del i det internationella vetenskapssamhället. HT-biblioteken tar upp följande tre områden som speciellt viktiga:

Ett område där biblioteken stöttar doktorander ur ett internationaliseringsperspektiv är i frågor som ryms under **öppen vetenskap**. Att stödja i frågor rörande open access-publicering är mycket väsentligt, och att öppet tillgängliggöra forskningsdata blir en allt viktigare del i det stödet.

Via **LUCRIS** blir forskarstuderande synliga i det publika gränssnittet Forskningsportalen. Informationen förs även vidare till andra mer internationella tjänster och system (t.ex. ORCID, BASE och Google Scholar). Detta gör att doktoranderna når ut med sin forskning internationellt och underlättar möjligheten att hitta potentiella samarbetspartners. Genom rapportutdrag från LUCRIS synliggörs även internationella samarbeten vilket kan bidra till kunskapsunderlaget vad gäller doktorandernas internationalisering.

Biblioteket hjälper vid anmodan till att undersöka vad som är **strategiska publiceringsval** rörande både publikationer och forskningsdata, vilket bidrar till att forskningsresultaten når ut internationellt.

I underlaget från och i dialogen med HT-biblioteken framgick det att det finns ett behov av att skapa en bättre kontakt med handledarna för att doktoranderna ska få en inblick i ovanstående områden. Alla kontaktytor med handledare främjar internationaliseringen, men HT-biblioteken önskar mer regelbundna möjligheter för handledare att träffa bibliotekarier för att tillsammans diskutera den hjälp biblioteken kan erbjuda doktoranden. HT-fakulteterna föreslår att en representant från HT-biblioteken deltar i referensgruppens möten.

Förslag till insatser och uppföljning

- HT-fakulteterna föreslår att en representant från HT-biblioteken deltar i referensgruppens möten för att skapa en bättre kontakt mellan forskarutbildningsansvariga och biblioteken.

Faculties som undersöker tillgängligheten till information på engelska och möjligheterna att lära sig svenska vid HT-fakulteterna. I varje dialog deltog en representant från HTDR som presenterade rapporten och ställde frågor till institutionsrepresentanterna. I diskussionen framkom följande fyra utvecklingsområden:

Undervisningstillfällen. Doktorander som inte talar svenska har ibland sämre möjligheter att undervisa än svensktalande doktorander. Hur stort detta problem är verkar vara beroende av hur stor del av kursutbudet på institutionen eller inom ämnet som ges på engelska. Institutionerna ombeds att se över möjligheterna för icke-svensktalande doktorander att få undervisa. Om det inte är möjligt ska institutionerna erbjuda doktoranderna möjligheter till praktisk pedagogisk träning.²

Förväntan på svenskkunskaper. Det råder en viss osäkerhet bland internationella doktorander huruvida man förväntas ha eller förvärva kunskaper i svenska. För att minska osäkerheten ser HT-fakulteterna det som viktigt att klargöra vilka möjligheter som föreligger för internationella doktorander att undervisa på svenska såväl som på engelska.

Informationstillgänglighet. På vissa institutioner har det varit svårt för doktorander med utländsk bakgrund att kommunicera med TA-personal på engelska, vilket har försämrat informationstillgängligheten för dessa doktorander. Som ett led i implementeringen av *Handlingsplan för internationalisering vid Lunds universitet* (Dnr SAMV 2018/444) utvärderar under 2021 HT-fakulteterna Lunds universitets kursutbud för anställda i engelska. Den utvärdering av kursutbudet som detta projekt kommer att generera, kan underlätta fortbildning i engelska för även TA-personal.

Tillgång till kurser i svenska. Många institutioner vittnar om att det råder bristfällig tillgång till kurser i svenska för doktorander med utländsk bakgrund och viss oklarhet om när kurserna ges. Som ett led i implementeringen av *Handlingsplan för internationalisering vid Lunds universitet* (Dnr SAMV 2018/444) utvärderar under 2021 HT-fakulteterna Lunds universitets kursutbud i svenska för anställda. Denna utvärdering behandlar särskilt utmaningar i kursutbudet i svenska för doktorander.

Förslag till insatser och uppföljning

- HT-fakulteterna ber institutionerna se över möjligheterna att öka antalet undervisningstillfällen för internationella doktorander.
- HT-fakulteterna tar fram övergripande information om vilka möjligheter som finns för internationella doktorander att undervisa på svenska såväl som på engelska. Förslagsvis kan dokumentet hänvisas till i utlysningarna.

Övrig diskussion

I dialogerna togs ämnen upp som rör internationalisering men som inte direkt faller under någon av ovanstående rubriker. Det finns en önskan hos vissa institutioner

² Se även uppföljningen av kvalitetsdialogerna för forskarutbildning 2019 (Dnr STYR 2018/1172).

att HT-fakulteterna hjälper dem med att skapa cotutelle-avtal då detta har visat sig svårt att genomföra på institutionsnivå. HT-fakulteterna kommer att ge de institutioner detta gäller särskilt stöd i processerna.